

Poštnina plačana v gotovini

Cena 2 Din

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1932/33

Sezona 1932-33

ROKSI

Premijera 18. septembra 1932

33 = f
5 = R₂
3 = 0

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: FR. LIPAH

Ja 41 (1 izven)

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 34/II

TELEFON 24-63

**ELEGANCA
TOČNOST
SOLIDNOST**

FRANCOSKI, ANGLEŠKI PLAŠČI

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 18. septembra 1932

Ost.:

Conners: „Roksi“

Vsakoletna gledališka borza vrže na trg cele knjižnice komadov, dram, veseloiger in burk, od katerih ostane potem, ko so presejana skozi rešeta občinstva, le neznamenit del. Ta dela pa še vedno nimajo garancije za uspeh povsod, na vsakem odru, le redka se prebijejo in prestanejo vse preizkušnje. Imeli smo tudi pri nas v zadnjih sezonah take komade: Velika Abeceda, Pegica, Gospod župnik, Marius — taka dela so nekako jamstvo in imajo soliden in zanesljiv uspeh. V to sorto uvrstimo tudi Amerikanca Connersa veseloigro »Roksi«.

Ako gledamo mesečno revijo »Der Spielplan« 1931/32, najdemo, da je ta »Roksi«, ali kakor jo imenujejo Nemci »Der Fratz«, morda najbolj igrana komedija tujega izvora. Tudi Narodno divadlo v Pragi je brenkalo »Popelko Roksi« najmanj 150krat s Scheinpflugovo v naslovni vlogi — pa Beograd jo reže z gospo Bogičevo uspešno.

*

Snov se naslanja na staroznano pravljico o Pepelki, ki je bila od vseh zaničevana in preganjana, poniževana revica, a naposled pride le do svojega princa in se zadeva konča. — Torej, da izdam vsaj malo: tudi Roksi je taka pepelka, moderna... Njena sestra na bal, ona v kuhinjo pomivat posodo, sestra ima fanta, ona nič, sestri je dovoljeno vse, celo plašč Roksin si sme izposoditi — Roksi nič in nič. Tudi očeta imajo, ki je copata, in kot tak edina zaščita Roksin... pa ta ne pomeni mnogo, celo prav nič ne pomeni, samo skrbeti mora, garati in prodajati kolonijalno blago... Pa se najde fantič, ki bi imel Roksi rad, pa ga hoče sestra zase, ker se skrega baš tedaj s svojim zaročencem, nenevarni oblaki veseloigre se kopičijo in v tretjem dejanju prične treskati in pokati, kar se le da. Oče-copata se po petindvajsetih letih izpremeni v resolutnega možaka in poniževana Roksi plane in zahteva svojih pravic. Tako se situacija izpremeni in hiti v rožnato-amerikanski konec, kjer se vse dobi, pravica in parčki...

*

Zabaven niček, spretno sestavljen po starih dobrih dramaturgičnih receptih, ki ne prevarajo nikoli. Posebna vrlina pa

je: toplota in iskreni človeški toni, ki jih govori ta peščica ljudi in pa nevsiljiva komika brez banalnih primesi. Za igralca prijetni ljubeznivi tipi, ki nosijo vsi človeško obličje, ne pa stereotipne krinke, ki vsiljivo vabi.

Japonsko gledališče

Če so hišna vrata potrebna, jih predstavljajo z mrežasto rešetko, katero porinejo od zunaj v bližino sobe. Odrski delavci hodijo brezskrbno med dejanjem po odru, kar pa najmanj ne moti. Treba je često pri igralcu urediti obleko, nažgati kako luč ali odnesti mrliča. Pri marsikaterih prizorih, kjer je treba posebno pokazati na kako sijajno razkošno obleko ali igralčevo mimiko, drži uslužbenec na dolgi palici pritrjeno luč pred njim in spremlja ž njo igralca po vsem odru.

Nekoč je nastopil tudi konj, ne resnični, seveda. Tega konja ne pozabim nikoli! Bil je belec. V njegovem strmem in malem sedlu je sedel samurai. Konj je prasketal na dveh parih kuljevskih nog, imel je velike buleče oči, napihnjene nosnice in je bil odločno imenitnejši kot pravi konj. Če se je stresel in nagnil glavo malo na stran, je bilo videti, kakor da je ves prevzet od mističnih modrosti in čarobnih moči. Skozi rdeče nosnice je bruhal ogenj in zaganjal se je, kakor bi se hotel pognati v zrak. Končno se je moral z imenitnim jezdecem v sedlu še postaviti na zadnje noge. Pritrdili so mu torej precej nevidno v vratu žico in ga potegnili kvišku. Prednji kuli se je oprijel konja od znotraj vratu in potegnil kvišku noge, imenitno, zadnji kuli pa se je moral seveda obrniti, ker bi sicer njegova kolena kazala napačno obliko.

Ta čarobni belec pa se je sicer premikal v koraku kakor kamela.

Ozadja so navadno zelo preprosta, često slabe nove slike. Najbolj priljubljene so pokrajine s cvetočo češnjo. Dostikrat postavijo v ozadje nebroj gorečih sveč, ki jih premikajo sem in tja; te sveče predstavljajo lahko vse, luči slavnostno razsvetljene palače, zvezde, svetiljke praznika na reki ali pa samo razkošje in slepilo.

Šepetalca na japonskem odru ne poznajo. Spomin teh igralcev je zanesljiv in izvanreden, končno pa si morajo skoro vsi pomagati z improvizacijo. Če pa je šepetalec potreben, pride kratkomalo na oder s črno kapuco na glavi in se skrije za dotičnega igralca. Tudi to niti najmanj ne moti.

V starih igrah nastopa često tudi zbor, ki je skrit za ograjo ob strani odra. Njegov obseg in število samisen, ki ga spremljajo, je pač odmerjen po velikosti gledališča. Votlo monotono petje, s katerim zbor razlaga prizore in spremlja igralce ter zvenketaje samisen deluje neverjetno mogočno.

Važna oseba je tudi mož z lesenimi palicami, ki jih slišiš na kratko in ostro klopotati pri vseh mogočih prilikah. Na njegov

znak se dviga in pada zagrinjalo; par dolgih udarcev in nekaj krajših, ki so vedno hitrejši, spremlja osebo, ki odhaja po cvetlični stezi. Pri dramatičnih preobratih klopota glasno in trdo ter povdarja dejanje.

Ko to pišem, slišim zopet neskončne dialoge okostenelih in vzvišenih samurajev. Besede se vlečejo, se napihujejo, en zlog se potegne grozeče na dolgo — lesene palice klopotajo ostro-žvižgajoče; samuraji ostanejo, pomajo z glavami, škileče oči, ostri meči, borenje.

Občinstvo je navdušeno: rah - rah - ah! ah! Zastor pade in zopet klopotejo lesene palice; slišati je, kakor da bi kdo bežal v lesenih cokljah, sprva boječe, nato pa vedno bolj hitro.

Šum med odmorom. Prodajalci ponujajo oranže in sake, love se med tramiči: shibairo! shibairo! Otroci hite na cvetlično stezo in se plazijo pod zastorjem na oder.

Gledalci se maste in goste ter si pahljajo.

Pred zadnjim prizorom stopi navadno ravnatelj pred zastor in nagovori občinstvo. Prosi, naj ne zamerijo slabi igri, obljubi, da se bo igralska družina v bodoče bolj potrudila in nato opiše igro jutrišnjega večera.

»Jutri večer bo nastopil tudi duh, ki bo plaval po zraku ...«

II. Lirične igre.

Vstopi samurajeva družina. Gospodar v ognjenordeči obleki, gospodinja, nekaj služabnic in otrok, hčerkica, so pa načičkani kakor punčke. Posedejo v krogu na rogožine v sobi.

Po cvetni stezi prihaja deček, oblečen kot samurai, z mečem za pasom. Deček jaha, to se pravi, da dviga zdaj levo, zdaj desno nogo in vihti malo šibo v roki. Japoncem ni potrebno, da bi prijahal na resničnem konju, kajti vsi vidijo prav natančno, da deček jaha.

Mali debeloličnik se bliža sobi, stopi s konja in se pri družini, ki ga je dozdej opazovala brez najmanjšega presenečenja, hitro udomači s svojo šegavo umetnostjo. Prinesel jim je novic, tudi knjigo s slikami ima pri sebi in vsi jo opazujejo.

Družina odhaja, deček pa ostane sam in postane naenkrat žalosten in zamišljen.

Prvi pevec na stranskem odrčku povzdigne glas, tremulira, joče in udarja s pahljačo na mizico: da, pogledjte ga, ubogega dečka, ki je brez domovine in strehe, sirota.

Samise svirajo ob njegovi strani in sviračica kokodaka in mijavka: o—o, iu—mm—iu—mm—o—iu—iu—o.

Hišna gospodinja se vrne in nudi malemu gostu prigrizek. Toda deček je preveč žalosten, da bi mogel jesti. Izprigovori. In naenkrat pove prestrašeni gospe, da je njen sin. Iz kimona potegne dokazilne litsine.

Gospa je prestrašena, vesela, ginjena, vsa plašna.

Deček ji pripoveduje, kako je umrl oče, slika ji svoje težave na potovanju, našteva ji imena, imena mest, vasi, gora, rek — toliko sveta je prehodil, samo da bi videl mater.

Mati joka. Njen obraz je zdaj vesel, zdaj prestrašen. Dečka vendar ne more sprejeti za svojega. Čast družine, njena dolžnost napram soprogu, napram hčerki — zato ga prosi, naj odide.

Malček klecne na preprogo in maje žalostno z glavo sem in tja. Pripravljen je in je miren kot mož. Toda, ko hoče mati oditi, jo prime trdno za plašč. Na levem kraju, na desnem in rad bi ji videl v obraz, ki se mu ves brezupen pokaže preko njenih ramen. Odslej ne govorita več, le pantomimično se pogovarjata.

Deček zleze pot materni rdeči plašč in napravi uporno-nežno pozo, na katero mati odgovarja s tem, da žalostno nagne glavo. (Ta slika izzove v občinstvu hrupno odobravanje.)

Gospa hoče zbežati, deček jo zagrabi, toda samo njen plašč mu ostane v rokah in pade na tla.

(Takoj pride odrski delavec v črni kapuci na oder, zgane plašč, s pravim umetniškim čutom in natančnostjo in vse to radi občinstva: tako dragoceno oblačilo je to...)

Deček zapuša počasi sobo in stopa po stopnicah navzdol, da bi šel. Materi pa srce ni dalo, da bi res odšla, zato se vrača. Ginljiva igra obeh. Pogleda čez nizko papirnato steno, strese z glavo, zvija vrat, nagne glavo na ramo, zapre oči in tiho ihtenje ji sika iz stisnjenih ustnic.

Prvi pevec jadikuje in tuli, steza glavo z zaprtimi očmi tako daleč naprej, kolikor le more, poje, joka, toži. Glejte, kako je obema ločitev težka! Mati in dete! Oh, koliko trpita in si trgata srce. Tuli pa kakor pes na verigi, kakor pijan kmečki hlapec — tako zveni — a vendar je pretresljivo. Maha s pahljačo po zraku, tolče z njo na mizico. Samise brné. O—o—mm—iu—a—aa—o—o!

Mati prihaja bližje in da dečku zganjen papir. Deček ga odpre in vrže denar za popotnico na tla. Noče tega.

Zagrabi jo za roko. Sede na vlečko njene obleke, ona pa gleda preko rame z objokanim obrazom k njemu navzdol; ginljive poze in pretresljive, ko izražata svojo bol radi ločitve, malo, komaj vidno stresanje z glavo, trepetanje z rameni; čudovite slike.

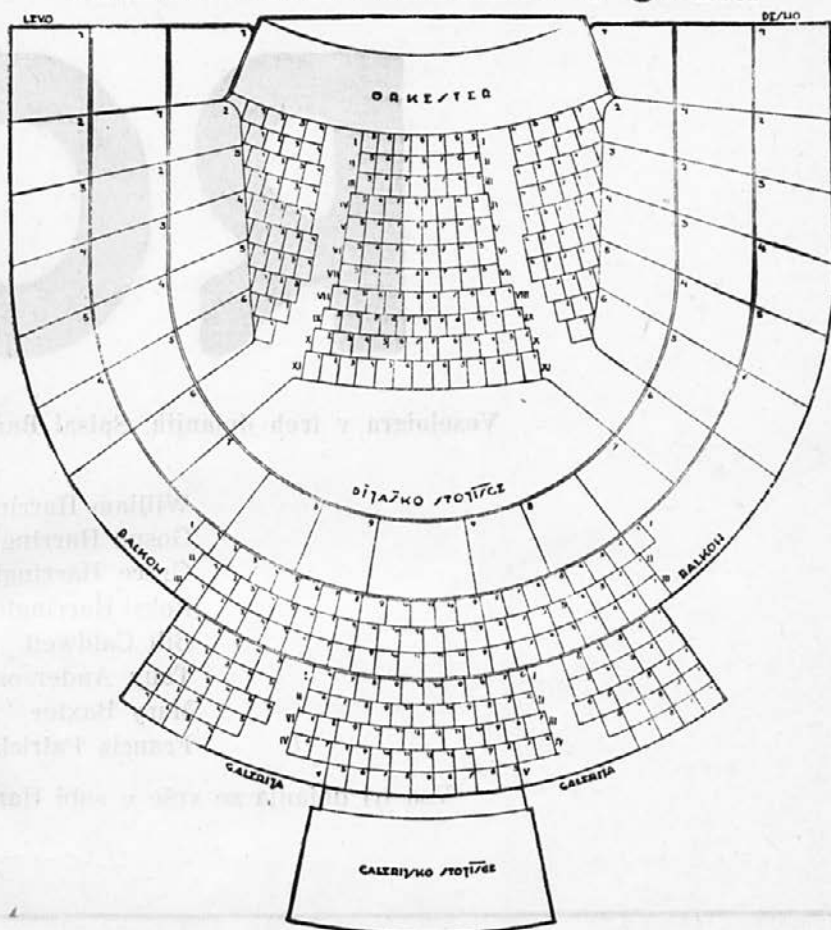
Deček gre. Ona gre za njim po stopnicah tako hitro, da si pozabi natakiniti obutev in hiti za njim v nogavicah. Neskončno dolgo se gledata, polagata si glave zdaj na desno, zdaj na levo ramo. Glasovi se čujejo, gospa brž zbeži nazaj v sobo. (Toda ne pozabi si osnažiti podplatov s koščkom papirja, dasi se vidi na njeni zunanosti, kako jo stresa žalost in obup.)

Zopet stoji zgoraj in gleda hrepeneče navzdol na malčka, ki si briše oči.

Družina samurajeva pride in se čudi prizoru. Vstopita dva hlapca in stojita grozeče pred dečkom. Počasi stopi deček na konja in odhiti. Zavesa počasi pada, mati se nagne še enkrat naprej in poslednjič se pozdravijo ljubeče oči. Deček priganja konja, a ga vedno in vedno obrača, da bi še enkrat pogledal nazaj.

(Se nadaljuje.)

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

Bonboni, čokolade, bonbonijere, pecivo,
sadni soki, marmelade

ŠUMI

LJUBLJANA, GRADIŠČE 7-9

Tovarniška zaloga

Vedno sveže blago Nizke cene

ROKSI

Veseloigra v treh dejanjih. Spisal Barry C. S. Geyerjevi predelavi prevedel Ivan Cesar.

Režiser: prof. O. Šest.

William Harrington	. . .	Cesar
Gospa Harringtonov	. . .	Medvedova
Grace Harringtonov	. . .	Mira Danilova
Roksi Harringtonova	. . .	Šaričeva
Bill Caldwell	. . .	Železnik
Tony Anderson	. . .	Jan
Mary Baxter	. . .	Boltarjeva
Francis Patrick O'F	. . .	Plut

Vsa tri dejanja se vrše v sobi Harringtonovine, v srednjevelikem ameriškem mestu.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Četetek ob 20.

Konec po 22.

Parter: Sedeži I. vrste	Din 30
" II. - III. vrste	" 28
" IV. - VI. "	" 26
" VII. - IX. "	" 24
" X. - XI. "	" 22
" XII. - XIII. "	" 20

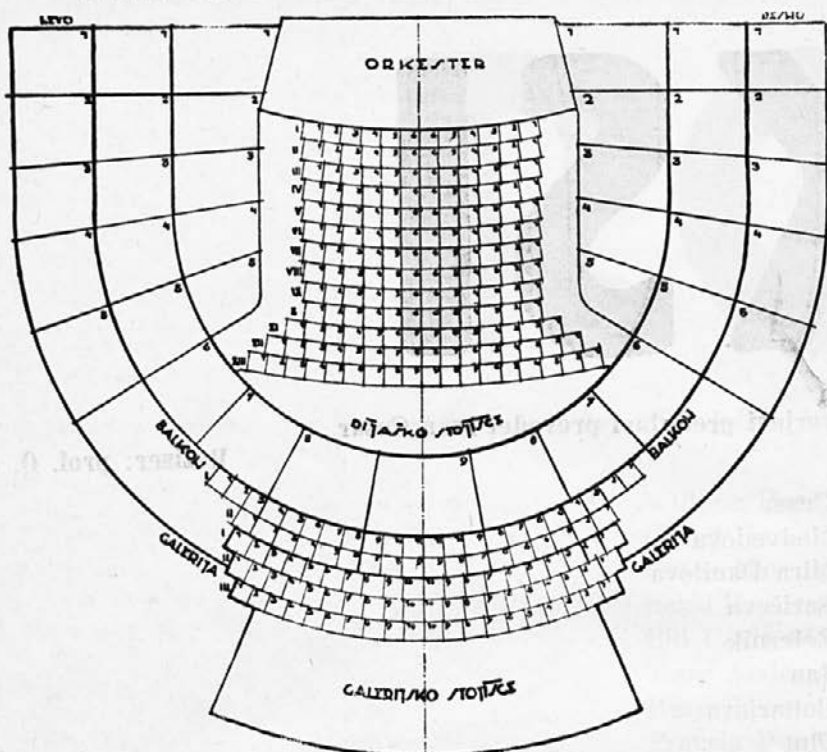
Lože v	Din 100
I. "	" 100
"	" 120
II. "	" 70
"	" 75
Peti ložni "	" 20
"	" 25
"	" 15

Balkon: Sedeži I. vrste	Din 22
" II. "	" 18
Galerija: " I. "	" 14
" II. "	" 12
" III. "	" 10
Galerijsko stojišče	" 2
Dijaško stojišče	" 5

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki upravi od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

D

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

A. PRELOČ

Ljubljana, Marijin trg - Tel. 3456